

9. Філософський енциклопедический словник / Під ред. В. І. Шинкарука. – К.: Абрис, 2002. – 744с.

References

1. Vsemyrnaia entsyklopedyia: Fylosofyia. Hlavn. nauch. red. y sost. A. A. Hreshchanov. M.: AST, Mn.: Kharvest, sovremennyi lyterator, 2001. 1312 s.
2. Yevropeyskiy slovnyk filosofii: Leksykon. neperekladnostei. Per. z frants. T. 2. K. : DUKh I LITERA, 2011. 488 s.
3. Komentar do Konstytutsii Ukrainy. Red. kolehiia, holova Opryshko V. F. Kyiv, 1996. 378 s.
4. Pravoslavnaia entsyklopedyia. T. 54. M: Tserk.-nauch. tsentr "Pravoslav. entsykl.", 2019. 752 s.
5. Relihiieznavchy slovnyk. Za red. A. Koliadnoho i B. Lobovyka. K.: Chetverta khvyliia, 1996. 392 s.
6. Ryneker F. Bybleiskaia entsyklopedyia Brokhauza. F.Ryneker, H. Maier; [per. s nem. V. Yvanova y dr.]; pod red. V. Tsorna. Kremenchuh: Khrystyianskaia zoria, 1999. 1120 s.
7. Struzhevskiy V. Ontolohiia. Per. z pol. K. Novikovoi. K.: DUKh I LITERA, Instytut relihiinykh nauk sv. Tomy Akvinskoho, 2014. 312 s.
8. Fylosofskiy slovar: Osnovan H. Shmydtom. 22-e, novoe, pererabot. yzd. pod. red. H. Shynkaffa. Per. s nem. / Obshch. red. V. A. Malynyna. M.: Respublyka, 2003. 575 s.
9. Filofskyi entsyklopedycheskyi slovnyk. Pid red. V. I. Shynkaruka. K.: Abrys, 2002. 744 s.

Одержано статтю: 19.09.2019

Прийнято до друку: 11.10.2019

УДК 376.54.371.212.3 (73)
DOI: 10.15330/esu.17.30-37

Марія Тадєєва,

доктор педагогічних наук, професор,
Національний університет водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)

Mariia Tadeieva,

Doctor of pedagogical sciences, Professor,
National University of Water and Environmental
Engineering (Rivne, Ukraine)
mtadeyeva@gmail.com

Петро Тадєєв,

доктор педагогічних наук, професор, Інститут
автоматики, кібернетики та обчислювальної
техніки Національного університету водного
господарства та природокористування
(м. Рівне, Україна)

Petro Tadeiev,

Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor, Academic Research Institute of Automatics,
Cybernetics and Computer Science
National University of Water and Environmental
Engineering (Rivne, Ukraine)
ptadeyev@gmail.com

ПРОГРАМИ РАНЬОГО ВСТУПУ ДО УНІВЕРСИТЕТІВ ТА КОЛЕДЖІВ ДЛЯ ОБДАРОВАНІХ СТАРШОКЛАСНИКІВ У США

EARLY ENTANCE PROGRAMS TO THE UNIVERSITIES AND COLLEGES FOR THE GIFTED HIGHT SCHOOL STUDENTS IN THE USA

У статті досліджено програми раннього вступу до університетів та коледжів для обдарованих старшокласників у США. Схарактеризовано спеціальні програми для обдарованих старшокласників, які в своєму інтелектуальному, емоційному та особистісному розвитку на декілька років випереджають ровесників. Доведено, що всі програми раннього вступу до університетів у різних штатах базуються на стратегіях прискореного і

збагаченого навчання; виокремлено організаційні відмінності такого навчання у різних штатах. Проаналізовано сутність таких програм раннього вступу, як Міжнародний Бакалаврат, академічні олімпіади й конкурси, літні школи, волонтерські програми, тощо. Авторами окреслено шляхи імплементації американського досвіду раннього вступу до закладів вищої освіти в Україні.

Ключові слова: *ранній вступ до коледжів та університетів, США, прискорення, обдаровані старшокласники, інтелектуальні, соціальні та емоційні потреби.*

The article deals with the problem of special education for the gifted and talented high school students in the USA on their way to the higher education degree. It is intended primarily for students, parents, principals and gifted education coordinators who wants to learn more about early college and university entrance as an accelerative option for the most able students in high school. The article highlights a brief historical overview of early entrance and acceleration of the gifted high school students, alternatives to early entrance, academic, social, emotional adjustment of early entrants' success in college or university. It is considered that entrance programs received the support of the gifted education in the late 1950s and later their development was influenced by Marland Report in 1972 and the establishment of the Federal office of Gifted and Talented Education. The authors also define a number of effective programs of early entrance to colleges and universities in the USA, among them Subject Acceleration, Advanced Placement Courses, Distance Education and Online Courses, Academic Summer Programs, Dual Enrollment, Study Abroad, Academic Competitions, Volunteer Work or Community Involvement.

It is proved that early college entrance has more implications than other forms of acceleration because it involves leaving home early and gaining independence in future life. It is pointed out that special programs have been established in various colleges and universities around the USA to accommodate the unique academic, social and emotional needs of talented students who are ready for college early. Another common feature of these programs is that they attract bright students who share the desire to get a jumpstart on their College education.

The authors also clarify the content and special features of a serve of early entrance programs from the famous American universities (The Advanced Academy of Georgia, Clarkson University, California State University, Mary Baldwin College, etc.). The peculiarities of the organization of early entrance programs in American universities have been taken into consideration and implemented by the authors in the higher learning institutions in Ukraine.

Key words: *early entrance programs to colleges high and universities school, USA, acceleration, academic, social and emotional needs.*

Постановка проблеми. У вищій освіті США у наш час значне місце відводиться навчанню обдарованих студентів – як майбутньої національної еліти, використовуючи сучасні стратегії освіти обдарованих, такі як прискорення, збагачення, диференціація навчання та ранній вступ обдарованих до коледжу чи університету на спеціальні програми, розраховані на обдаровану і талановиту молодь.

У нашому дослідженні зосередимо увагу на характеристичі спеціальних програм для обдарованих студентів, які в своєму інтелектуальному, емоційному та особистісному розвитку на декілька років випереджають своїх ровесників і, відповідно, потребують продовження спеціального навчання в своєму юному віці на університетських програмах в результаті раннього вступу до університету.

Спеціальні програми для юних обдарованих студентів успішно функціонують в різних коледжах та університетах США і їх метою є реалізація академічних, соціальних та емоційних потреб інтелектуально обдарованих студентів (у нашому трактуванні учнів-старшокласників), які готові раніше, ніж після закінчення школи, вступати до університету.

Відтак, у процесі організації навчання обдарованих і талановитих дітей старшокласників в Україні варто використовувати досвід спеціальних програм раннього вступу до коледжів та університетів, які практикуються у значній кількості американських закладів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень. Сучасні стратегії вищої освіти для обдарованих школярів і студентів у США активно вивчаються і детально аналізуються вітчизняними педагогами і психологами. Особливий інтерес сьогодні викликають програми прискореного і збагаченого навчання, зокрема, ранній вступ до коледжів та університетів за умови попереднього складання певних іспитів із дисциплін, що вивчають у вищій школі. Це стосується передусім розроблення та реалізації у низці американських університетів таких програм як ранній вступ до коледжу або університету та навчання за програмою “Міжнародного бакалаврату”.

Ініціаторами та розробниками цих програм є відомі вчені Н. Коланжело, С. Ассолін і К. Белін з Університету штату Айова [7], Дж. Стенлі з Університету Джона Хопкінса [9], П. Ольшевський-Кубіліус із Північно-Західного Університету [8], Л. Барнет, Л. Броді та М. Альберт із Міжнародного Центру роботи із талановитою молоддю [4], М. Грос [5].

В Україні такими програмами активно займалися з початку нинішнього століття (2001–2010 рр), коли Міністерством освіти та створеним під його егідою Інститутом обдарованої дитини стимулювалися дослідження сучасних американських програм у сфері освіти обдарованих та проводилося багато семінарів міжнародного статусу, куди запрошувалися відомі американські педагоги і психологи, як, наприклад, Дж. Рензуллі, С. Ріс та інші науковці – провідні фахівці у сфері освіти обдарованих.

У межах таких науково-освітніх програм нам вдалося познайомитися на практиці із роботою американських центрів освіти обдарованих, зокрема, із Національним центром освіти обдарованих і талановитих (штат Коннектикут), Центром освіти обдарованих при Коледжі Вільяма і Мері (штат Вірджинія), відвідати низку шкіл середньої і старшої ланки у вище зазначених штатах [1].

При цьому, нами вивчалися програми раннього вступу до коледжів та університетів у старшій школі цих штатів, а пізніше практикувалося створення і функціонування таких програм у рамках роботи навчального центру “Освіта”, в одному з університетів м. Рівне, у якому талановиті учні 10-11 класів проходили за два роки програму першого курсу цього університету, а потім успішно продовжували навчання в ньому відразу на другому курсі. Такі програми користувалися популярністю серед майбутніх студентів як технічного, так і гуманітарного профілів.

Варто зауважити, що практичні програми раннього вступу до університету створювалися нами на основі аналізу американського досвіду раннього вступу учнів-старшокласників до закладів вищої освіти, що пов’язано, як і в українській освіті, з прагненням старшокласників до творчої самореалізації і професійної орієнтації з метою подальшого розвитку когнітивних інтересів поряд із реалізацією того чи іншого типу їхньої обдарованості.

Метою нашої статті є аналіз та систематизація низки американських освітніх програм раннього вступу до закладів вищої освіти та імплементація американського досвіду у цій сфері у вітчизняній освітній практиці, щоб зберегти обдарованих і талановитих студентів в університетській освіті України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін “ранній вступ до коледжу” є виключно американським феноменом, про що констатовано у Вікіпедії. Ранній вступ або раннє зарахування до коледжу – це практика прийняття на програми прискореного навчання до коледжу чи університету школярів старшої школи раніше їхнього віку, що дозволяє вступ до цих закладів, і в тому випадку, коли вони ще не отримали освітній документ про закінчення школи. Такі програми, зазвичай, базуються на принципах прискореного навчання і ґрунтуються на особливих когнітивних інтересах талановитих і обдарованих дітей. До таких програм у США відносяться: ранній вступ (Advanced Placement), Міжнародний бакалаврат (International Baccalaureate) та Програми на здобуття раннього міжнародного сертифіката про освіту (Advance International Certificate of Education).

Упродовж функціонування програм раннього вступу до коледжів чи університетів науковці і практики по різному трактували позитивні і негативні аспекти цих програм. П. Оршевські-Кубіліус вважала, що таке раннє прискорення у навчанні перешкоджає високому рівню успішності студентів, що навчаються в університеті чи коледжі, зважаючи на те, що вони є молодшого віку і на цей період відстають у фізичному, психологічному, соціально-когнітивному розвитку від своїх повнолітніх однокурсників [4]. Дж. Стенлі вважав, що такі програми, навпаки, мають багато переваг для освіти обдарованих студентів, зокрема, математично обдарованих, і слугують важливою передумовою інтенсивного розвитку, а не гальмування їх логіко-математичних здібностей і поряд з використанням елементів збагаченого навчання можуть принести нечувані результати.

При цьому, програми радикального прискорення дають можливість отримання надзвичайно високих академічних успіхів. У своїх дослідженнях програм раннього вступу до коледжів чи університетів Дж. Стенлі аналізував позитивні і негативні їх сторони, починаючи від перших програм, що були започатковані у 50-х роках ХХ століття фундацією Форда. Дж. Стенлі, як досвідчений фахівець з прискореного навчання, після проведення дослідження двох обдарованих підлітків, використовуючи експериментальну базу тестів SAT (схоластичні тести здібностей), виявив, що таких старшокласників необхідно залучати до програми навчання математично обдарованих при Університеті Джона Хопкінса у Балтіморі. І перша група “талантів” була сформована із 450 учнів-старшокласників із Балтіморського регіонів 1972 року [9].

Упродовж більше тридцяти років науковці розробили і впровадили у практику сотні програм за стратегіями прискорення і збагачення для талановитих старшокласників, які прагнуть пройти в школі програми першого курсу коледжів або університетів.

Ідеї Дж. Стенлі та його учнів у дослідженні раннього вступу до коледжів та університетів розвинули в подальшому низка американських вчених, зокрема, М. Мураторі. У його науковому доробку особливе місце займає наукова праця “Ранній вступ до коледжу: путівник до успіху” [6], яка вийшла друком у повній версії 2007 року. М. Мураторі детально аналізує основні типи програм раннього вступу до коледжів та університетів, що практикують у штаті Техас. Ці програми функціонують з метою поглиблення інтелектуальних і когнітивних здібностей талановитих старшокласників. А зміст і структура таких програм узгоджена з психологами, адміністрацією шкіл та коледжів і батьками таких учнів.

Сьогодні у штаті Техас активно функціонують такі програми раннього вступу до закладів вищої освіти, як-от: програми прискореного навчання із обраної

навчальної дисципліни (subject acceleration), поглиблене вивчення певного предмету на рівні університетської програми (advanced placement), вивчення обраного дистанційного курсу (distance and online courses), літні академічні програми, програми одночасного навчання в школі та коледжі (dual programs), навчальні олімпіади (academic competitions), участь у волонтерських програмах (volunteer work) [6, с.25–35].

Такі програми відкривають широкі перспективи перед учнями 11–12 класів і спрямовані на вирішення таких їхніх освітніх потреб:

- Надання додаткового часу для соціального та емоційного розвитку особистості старшокласника;
- зростання та розвиток фізичного здоров'я особистості шляхом участі у спортивних (атлетичних) змаганнях;
- набуття досвіду міжособистісного спілкування з представниками протилежної статі;
- можливості участі в академічних конкурсах та олімпіадах на рівні різних штатів США та закордоном;
- участь у престижних академічних літніх програмах і курсах при коледжах та університетах;
- можливості участі у студентських спортивних, мистецьких, академічних заходах, що проводяться в університетах і коледжах;
- додатковий час і можливості знайти себе в соціальній та волонтерській роботі під час участі у спільних проектах закладів вищої освіти [6, с. 24–25].

Однією з важливих програм прискореного і збагаченого навчання є Advanced Placement, що передбачає вивчення поглибленого характеру певних навчальних дисциплін університетських програм учнями 11–12 класів старшої школи. Таких навчальних предметів пропонуються десятки, серед них 34 мають розроблені вимоги до складання іспитів старшокласниками. Щоб скласти успішно іспит із обраних предметів, юний студент повинен набрати від 3 до 5 балів за п'ятибальною шкалою.

Такі програми поглибленого вивчення певних предметів з програм коледжів або університетів слугують основою навчання талановитих старшокласників на популярному проекті під назвою “Міжнародний бакалаврат”.

В останнє десятиріччя користуються особливою популярністю серед старшокласників американських шкіл програми дистанційного навчання та онлайн курси американських університетів і коледжів. Такі програми викликають особливу зацікавленість у молодих американців, які проживають на віддалених від університетських центрів територіях. Зазначені курси користуються популярністю серед дітей імігрантів, які мають не найвищий рівень володіння англійською мовою, а також приваблюють школярів, які навчаються дома за шкільною програмою і бажають поглибити певні вміння і навички з тих чи інших предметів університетського курсу та перевірити свої сили і когнітивні інтереси в точних, природничих чи гуманітарних дисциплінах.

На думку Н. Теличко, значна кількість учнів старшої школи у США практикує участь у літніх академічних програмах для обдарованої і талановитої молоді. Участь у цьому виді програм регламентовано регіональним чинником, тобто, прагненням учнів ближче ознайомитись з соціокультурними і етнонаціональними особливостями академічних програм у різних штатах країни [3].

Ідеї навчання за подвійними програмами в коледжі або університеті зазвичай підходять старшокласникам, які впевнені у своєму виборі і твердо переконані в тому,

що їм буде зараховано бали в обох випадках. При цьому, особливо важливо попередньо узгодити умови зарахування курсів з адміністрацією закладу освіти.

Важливою альтернативою раннього вступу до коледжу М. Мураторі вважає участь в програмах семестрового, або двосеместрового навчання за кордоном [6, с. 31]. При цьому, молоді люди мають хороші перспективи як подорожувати, так і вивчати особливості інших мов і культур, що сприяє ранній соціалізації учнів, впевненості у своїх силах та швидкому формуванню фізичної та моральної зрілості. Також вони привчаються ще зі шкільних років брати участь у зарубіжних програмах та освітніх проектах, що потребує досконалої іншомовної підготовки і слугує мотивацією до удосконалення іншомовної комунікативної компетентності.

Крім вище згаданих програм раннього вступу або навчання старшокласників у коледжах та університетах США існує низка інших можливостей для подальшого розвитку їхніх здібностей і талантів. До таких форм відноситься участь в академічних олімпіадах і конкурсах, що проводяться в коледжах та університетах. Особливий інтерес викликають в учнів математичні олімпіади, які проводять в університеті Дюка, в Гарвардському університеті, Університеті Північної Кароліни та Університеті Джона Хопкінса, починаючи від проекту пошуку математичних талантів, започаткованого Джою Стенлі.

Ще однією важливою програмою формування і подальшого розвитку лідерської обдарованості є участь у волонтерських програмах на основі стратегії збагачення. Якщо молоді люди виявляють любов і турботу про тварин, вони можуть стартувати у програмі захисту покинутих тварин, коли старшокласники прагнуть пов'язати своє майбутнє із лікарською професією, вони мають нагоду добровільно долучитися до роботи у місцевих лікарнях чи госпіталях. Якщо учень цікавиться політикою, мистецтвом, соціальними та гуманітарними проблемами регіону, у нього завжди є шанс долучитися до участі і активної діяльності в якості волонтера у будь – якій із зазначених сфер.

Такі програми істотно відрізняються між собою в різних університетах, однак, їх спільною особливістю вважаємо той факт, що адміністрація, професорський склад та інші учасники освітнього процесу ставлять на перше місце розуміння освітніх когнітивних, психологічних особливостей і потреб студентів, які відрізняються від типових вісімнадцятирічних або двадцятирічних молодих людей своїм юним, а іноді ще підлітковим віком. Нерідко такі юні, інтелектуально обдаровані студенти не готові навчатися в університетах з тієї причини, що пов'язаний з віковими особливостями психологічний розвиток, не завжди співпадає з рівнем інтелектуального розвитку. Ось чому важливим завданням науково-педагогічного персоналу є вміння допомогти таким студентам адаптуватися до академічних, соціальних, емоційних реалій запропонованих їм програм. При цьому, кожний університет у своїх вимогах до юних абітурієнтів встановлює свої мінімальні вікові обмеження, як, наприклад, Вашингтонський університет приймає на програми раннього вступу студентів, яким виповнилося як мінімум п'ятнадцять років [7].

Зазвичай, на програми прискореного навчання в такому юному віці в цьому університеті щорічно зараховують 16 обдарованих студентів. Для цих студентів в університеті організовують двох рівневі курси (програми): перший рівень включає річну загальну підготовку до навчання в університеті та спілкування з одногрупниками і персоналом, а другий – подальше навчання на визначеній програмі разом з іншими студентами звичайного віку [1].

На сьогодні в США функціонує значна кількість програм для обдарованих студентів, які обирають ранній вступ до університетів. Серед них виділимо дев'ять найвідоміших і найпопулярніших програм для юних талантів:

- Програма Академії для обдарованих штату Джорджія;
- Програма Вищої школи при Університеті Кларксона;
- Програма раннього вступу Каліфорнійського університету;
- Програма раннього вступу в Академію математичних, інженерних і точних наук Університету Джорджія;
- Програма Національної академії мистецтв, точних наук та інженерії Університету штату Айова;
- Програма для виняткових студентів при Коледжі Мері Болдвін у штаті Вірджинія;
- Почесна програма раннього вступу (Університет Південної Каліфорнії);
- Програма раннього вступу до Саймон Рок Коледж (штат Масачусетс);
- Програма Техаської академії математики і точних наук [6].

Характеризуючи вище зазначені програми, варто зауважити, що всі вони спрямовані на навчання інтелектуальної еліти США, однак, деякі із них приймають із задоволенням обдарованих юних іноземних студентів, особливо у сфері комп'ютерних наук та ІТ технологій. Універсальною вимогою до юних талантів вважається досконале володіння технологічними вміннями і навичками, а також найвищий рівень комунікативної компетентності в усній і письмовій формі та найвищий рівень креативності.

Усі програми раннього вступу до університетів в різних штатах країни ґрунтуються на традиційних стратегіях навчання обдарованих: прискорення і збагачення. Однак, різні університети пропонують свої особливі умови вступу: відмінності у вимогах до віку студента та різні форми організації роботи з юними талантами. Наприклад, Каліфорнійський університет зараховує на такі програми студентів починаючи з одинадцятирічного віку, університети і коледжі штату Вірджинія – з п'ятнадцяти років, а заклади вищої освіти Техасу зараховують студентів, які закінчили як мінімум середню школу (після дев'ятого класу).

Усі університети і коледжі США на програми раннього вступу зараховують різну кількість студентів: від 200 осіб у Техаському університеті до 10–15 осіб у Каліфорнійському університеті.

Програми раннього вступу до університетів відрізняються також організаційними формами роботи з юними талантами. Значна кількість університетів у США працює на програмах раннього вступу за традиційними схемами (для прикладу можна взяти навчання на вище згаданих дев'яти програмах). Інші університети використовують сучасні методики дистанційного навчання, як, наприклад, в Університеті Джона Хопкінса у програмі пошуку талантів. Ефективним методом навчання цієї категорії студентів є також створення річних підготовчих програм для раннього вступу до університету, які інтенсивно сприяють соціалізації юних талантів [2].

Іншою важливою формою роботи з такими студентами є їх залучення до участі в літніх школах та інших програмах, побудованих на адаптації старшокласників до раннього вступу в коледжі та університети.

Висновки. Не зважаючи на той факт, що програми раннього вступу до коледжів та університетів є нерідко ризикованими у реалізації стратегії прискореного та збагаченого навчання юних обдарованих і талановитих особистостей, ці програми є все ж таки основними у процесі пошуку талантів з різними типами

обдарованості. Запорукою успіху обдарованих і талановитих старшокласників, яких залучають до цього типу програм, вважаємо координацію спільних дій, спрямованих на успіх з боку учнів, їхніх батьків, адміністрації шкіл та закладів вищої освіти, психологів, соціальних служб і інших суспільних інституцій.

Участь в програмах раннього вступу до коледжу чи університету сприяє підвищенню мотивації до навчання, правильній професійній орієнтації таких студентів у майбутньому і дає можливість скоротити терміни навчання з метою отримання бакалаврського ступеня. Крім цього, для тих молодих людей, які в майбутньому можуть змінити фах або професію, ранні програми зможуть слугувати позитивним досвідом, що дасть змогу реалізувати освітні потреби і розвинути свої таланти і креативні здібності.

Література

1. Тадеєв П. О. Розвиток теорії і практики навчання обдарованих школярів у США (20-ті роки ХХ – початок ХХІ ст.) Рівне. ППДМ. 2011. 548 с.
2. Тадеєв П. О. Компетентнісний підхід у реалізації стратегії прискореного навчання для роботи з обдарованими дітьми: американські реалії – українські перспективи. Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. – № 5 (13). Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu-ua.net.html>.
3. Теличко Н. В. Американський досвід роботи з обдарованими дітьми можна використати в Україні. Обдарована дитина. – 2005. № 10. – С. 27-35.
4. Barnett L. B., Albert M. E., Brody L. E. The Center for Talented Youth talent search and academic programs. High Ability Studies. 16 (1). 2005. – P. 27-40.
5. Gross M. L. Van Vict H. Radical Acceleration and Early to College : A Review of the Research.
6. Muratori M. Early Entrance to Colleges. A Guide to Success. – Prufrock Press. 2007. Wacco, Texas. – 231 p.
7. Muratori M., Colangelo N., Assouline S. (2003). Early entrance students: Impressing of their first semester of college. Gifted Child Quarterly, Vol. 47, P.219-238.
8. Olszewski-Kubilius P. (2005). The Center for Talent Development at Northwestern University: An example of replication and reformation. High Ability Studies. Vol. 16 (1), P. 55-69.
9. Stanley J. C. (2005). A quiet revolution . Finding boys and girls who reason exceptionally well mathematically and or verbally and helping them get the supplemental educational opportunities they need. High ability Studies, Vol. 16 (1). P. 5-14.

Reference

1. Tadeev PA Development of the theory and practice of teaching gifted students in the United States (20-ies of XX – beginning of XXI centuries.) Exactly. PPDM. 2011. 548 p.
2. Tadeev P.O. Competent approach in the implementation of the accelerated learning strategy for work with gifted children: American realities – Ukrainian perspectives. Information technology and training tools. – 2009. – No. 5 (13). Log access mode: <http://www.ime.edu-ua.net.html>.
3. Telichko NV The American experience with gifted children can be used in Ukraine. Gifted baby. – 2005. № 10. – P. 27-35.
4. Barnett L. B., Albert M. E., Brody L. E. The Center for Talented Youth talent search and academic programs. High Ability Studies. 16 (1). 2005. – P. 27-40.
5. Gross M. L. Van Vict H. Radical Acceleration and Early to College : A Review of the Research.
6. Muratori M. Early Entrance to Colleges. A Guide to Success. – Prufrock Press. 2007. Wacco, Texas. – 231 p.
7. Muratori M., Colangelo N., Assouline S. (2003). Early entrance students: Impressing of their first semester of college. Gifted Child Quarterly, Vol. 47, P.219-238.
8. Olszewski-Kubilius P. (2005). The Center for Talent Development at Northwestern University: An example of replication and reformation. High Ability Studies. Vol. 16 (1), P. 55-69.
9. Stanley J. C. (2005). A quiet revolution . Finding boys and girls who reason exceptionally well mathematically and or verbally and helping them get the supplemental educational opportunities they need. High ability Studies, Vol. 16 (1). P. 5-14.

Одержано статтю: 5.09.2019

Прийнято до друку: 20.09.2019